

Nr 114.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen angående förändrad natur av vissa anslag till karolinska mediko-kirurgiska institutet m. m.; given Stockholms slott den 3 mars 1916.

Under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härigenom, med ändring av den till årets riksdag avlätna statsverkspropositionen, såvitt däri dels under åttonde huvudtiteln, punkten 92, gjorts framställning, bland annat, om fastställande av det bestämda ordinarie anslaget för karolinska mediko-kirurgiska institutet till ett belopp av 320,185 kronor, dels ock för samma institut såsom oförändrat ordinarie reservationsanslag utan angivande av visst ändamål upptagits ett belopp av 2,000 kronor, föreslå riksdagen att

dels för karolinska institutet i riksstaten å ordinarie stat uppföra ej mindre ett bestämt anslag å 260,385 kronor än även följande särskilda reservationsanslag å sammanlagt 61,800 kronor, nämligen:

till institutets materiell i allmänhet	kronor	22,000: —
till materiell m. m. för anatomiska institutionen	»	3,500: —
till materiell m. m. för histologiska institutionen	»	3,000: —
till materiell m. m. för kemiska institutionen	»	1,500: —
till materiell m. m. för fysiologiska institutionen	»	3,500: —
till materiell m. m. för patologisk-anatomiska institutionen	»	5,500: —
till materiell m. m. för hygieniska institutionen	»	2,600: —
till materiell m. m. för farmakologiska institutionen ..	»	1,000: —
till materiell m. m. för medicinska kliniken	»	2,500: —
till materiell m. m. för kirurgiska kliniken	»	500: —

till materiell m. m. för nervkliniken	kronor	500: —
till materiell m. m. för oftalmiatrika kliniken	>	500: —
till underhåll och förökande av biblioteket	>	10,000: —
till underhåll och förökande av anatomiska museet	>	1,000: —
till underhåll av djur- och operationsavdelningen	>	1,500: —
till bekostande av teckningar i vetenskapliga ändamål	>	700: —
till förbättrande av arvodena åt vikarierande lärare ..	>	2,000: —

dels medgiva, att behållning, som för år 1915 uppkommit eller för år 1916 kan uppstå å sådan del av det bestämda anslaget till karolinska institutet, som motsvaras av något av de anslagsbelopp, vilka hittills ej haft men, enligt vad nu föreslagits, skulle erhålla reservationsanslags natur, få disponeras för samma ändamål under kommande år,

dels ock medgiva enahanda dispositionsrätt, intill ett belopp av 6,949 kronor 92 öre, över de till åttonde huvudtitelns allmänna besparingsfond överförda behållningar för år 1914 å nyssnämnda anslagsbelopp ävensom å det i det bestämda anslaget ingående beloppet å 7,500 kronor till tre docentstipendier, vardera å 2,500 kronor.

De till ärendet hörande handlingarna skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

G U S T A F.

K. G. Westman.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 mars 1916.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden: HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG.
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Föredragande departementschefen, statsrådet Westman yttrade härefter:

Jag ber nu att få anmäla ett ärende, som angår karolinska mediko-
kirurgiska institutets förfoganderätt beträffande vissa å dess ordinarie stat
uppförda anslag. Till belysning av ärendet är det lämpligt att förutskicka
några erinringar rörande bland annat motsvarande förhållanden vid uni-
versiteten m. m.

Besparingar å bestämda ordinarie anslag under riksstatens åttonde
huvudtitel ingå i allmänhet till en fond, huvudtitelns allmänna besparings-
fond, ur vilken Kungl. Maj:t, jämlikt riksdagens för vart år fattade beslut,
äger enligt vissa i rikets ständers skrivelse den 12 maj 1841 angivna
grunder anvisa anslag till bestridande av utgifter för behov, som ej förut
prövats av riksdagen. I motsats härtill bevaras besparingar å reservations-
anslag till ökande av tillgångarna å samma anslag under kommande år.

Förändrad
natur av
vissa anslag
till karo-
linska insti-
tutet m. m.

Den ovannämnda regeln om disposition av besparingar å bestämda anslag saknar icke undantag. Sålunda skola enligt riksdagens beslut behållningar, som uppstå å anslag till nyinrättade tjänster, innan dessa första gången tillsättas, tillföras statsverkets kassafond. I fråga om de till universiteten anvisade ordinarie anslagen, vilka — fränsett ett förslagsanslag till akademiska sjukhuset i Uppsala — äro bestämda anslag, gäller vidare, att besparingarna icke ingå till åttonde huvudtitelns allmänna besparingar utan bibehållas vid universiteten för dessas ändamål. Vid vardera universitetet finnes en reservfond, som för universitetets vidkommande i det hela motsvarar huvudtitelns besparingsfond. Vissa av de i universitetens bestämda anslag ingående posterna äga emellertid reservationsanslags natur, i ty att besparingar å dessa anslagsposter bibehållas för samma ändamål under kommande år. Bland dessa specialanslag märkas i första rummet anslagen till inköp av materiell m. m., men med dem i berörda avseende likställda äro vissa anslag till reparationer av byggnader, extra utgifter m. m.

Nu omförmälda egenskap hos dessa anslag har visat sig vara av stort värde för en ändamålsenlig skötsel av institutioner och inrättningar vid universiteten. Den härstammar från den tid, då statsanslagen icke, såsom nu, utgjorde den mest betydande tillgången för uppehållande av universitetens verksamhet. Bestämmelser om ifrågavarande anslags natur av reservationsanslag hava icke uttryckligen fastställts av riksdagen. När år 1907 nya stater för universiteten framlades för riksdagen, funnos emellertid sådana bestämmelser införda bland de vid de föreslagna staterna fogade särskilda föreskrifterna, och dessa bestämmelser lämnades utan erinran av riksdagen, som ej heller haft något att anmärka mot anordningen med reservfonder vid universiteten.

För karolinska institutet, den med universiteten jämställda uteslutande medicinska högskolan, är i riksstaten för år 1916 å ordinarie stat uppförd en summa av 321,285 kronor, nämligen dels ett bestämt anslag å 319,285 kronor, dels ock ett reservationsanslag å 2,000 kronor, anvisat till förbättrande av arvodena åt vikarierande lärare. I det bestämda anslaget ingå bland annat vissa till materiell m. m. för olika institutioner anvisade poster samt några till avlöningar icke hänförliga belopp, som kunna anses jämförliga med anvisningarna till materiell.

Beträffande nu omförmälda anslag till materiell m. m. äro inga bestämmelser meddelade, motsvarande de ovan nämnda för universiteten. Likvisst har det varit praxis, att besparingar å anslag till materiell och andra löpande utgifter fått för samma ändamål användas under närmast

följande år. Statskontoret har emellertid under år 1915 ansett sig icke böra vidare godkänna ett sådant förfarande.

I skrivelse till statskontoret den 29 maj 1915 hade nämligen förvaltningsnämnden vid karolinska institutet — vars kassarörelse, vad statsmedlen beträffar, från och med den 1 januari 1915 överflyttats på riksbanken — anmält, att för institutet föreläge behov att få det maximibelopp, intill vilket institutet ägde under år 1915 utställa checker å statskontorets giroräkning i riksbanken, höjt med visst belopp.

I svarsskrivelse den 9 juli 1915 anmärkte statskontoret, att två avdrag borde göras å det belopp, varmed höjning påyrkats. Beträffande det ena av dessa avdrag — och här är upprinnelsen till förevarande ärende — yttrade statskontoret:

I den summa, varmed höjning av maximibeloppet för institutets dragningar å statsverkets giroräkning under år 1915 av nämnden ifrågasatts, inginge vissa å det ordinarie bestämda anslaget till institutet före den 1 januari 1915 uppkomna behållningar med tillbopa 7,995 kronor 6 öre. Oavsett den omständigheten att sagda behållningar upptagits brutto eller utan avdrag av anslagets skulder vid nämnda tidpunkt, belöpande sig till sammanlagt 1,045 kronor 14 öre, vore det givetvis oriktigt att betrakta dessa behållningar såsom en för institutet disponibel besparing, då ju behållningarna i fråga, såsom uppkomna å ett ordinarie bestämt anslag, vid upprättandet av rikshuvudboken med avdrag av motsvarande skulder antingen redan tillförts eller komme att tillföras åttonde huvudtitelns allmänna besparingsfond. För att dylika besparingar å institutets ordinarie bestämda anslag skulle kunna få disponeras av institutet, tarvades en förändring av anslaget — i erforderlig del — från bestämt anslag till reservationsanslag, en förändring, som dock icke kunde ske utan riksdagens medgivande.

Lärarkollegiet vid karolinska institutet ingick nu den 18 november 1915 med en skrivelse i ämnet till kanslern för rikets universitet. Kollegiet omförmälde däri, huru statskontoret ställt sig till förvaltningsnämndens framställning i vad den avsåg vid utgången av år 1914 förefintliga behållningar om tillhopa 7,995 kronor 6 öre, och meddelade tillika, att denna summa innefattade behållningar till nedannämnda belopp å följande särskilda anslag, nämligen:

å anslaget till docentstipendier å 2,500 kronor	kronor	416: 67
» » » kemiska institutionen	»	1,082: 14
» » » patologisk-anatomiska institutionen	»	979: 67
» » » fysiologiska »	»	127: 96
» » » medicinska kliniken	»	521: 44
» » » anatomiska institutionen	»	2,001: 36
» » » farmakologiska »	»	698: 84
» » » kirurgiska kliniken	»	216: 16
» » » nervkliniken	»	123: 92

å anslaget till oftalmiatrika kliniken	kronor	583:35
» » » biblioteket	»	242:93
» » » teckningar i vetenskapliga ändamål	»	1,000:62
		Summa kronor 7,995:06

I skrivelsen meddelade kollegiet vidare, att förvaltningsnämnden i anledning av statskontorets omförmälda uttalanden från vederbörande infordrat utredning därom, huruvida och i vilken mån ovannämnda behållningar vore behövlige för bestridande av de med anslagen avsedda utgifterna under år 1915, och i sammanhang därmed begärt yttranden, huruvida anledning kunde förefinnas till att söka utverka rätt att under kommande år för anslagens ändamål disponera framdeles uppstående besparingar.

Till svar härå inkomna skrivelser äro bifogade lärarkollegiets ifrågavarande skrivelse.

I fortsättningen av sin skrivelse yttrar lärarkollegiet:

Då vederbörande institutions- och klinikföreståndare ansett de uppkomna behållningarna å 1914 års anslag till fysiologiska institutionen samt medicinska och neurologiska klinikerna icke behöva under år 1915 tagas i anspråk, hade lärarkollegiet beträffande dessa behållningar om tillhoppa 773 kronor 32 öre icke något yrkande att framställa.

Vad anginge övriga behållningar för år 1914 framginge av de inkomna skrivelserna, att behållningen å anslaget till docentstipendier disponerats genom universitetskanslerns beslut den 1 februari 1915, varigenom en docent förordnats att från och med den 1 november 1914 vara innehavare av ett då ledigblivet docentstipendium; att vissa behållningar i själva verket disponerats redan före utgången av år 1914, ehuru vederbörande i förlitande på sin hittills obestridda rättighet att förfoga över uppkomna behållningar underlåtit att före årsskiftet införskaffa och likvidera räkningar; samt att åter andra behållningar reserverats för mötande av utgifter av sådan storlek, att de icke kunnat bestridas med ett års anslag. Lärarkollegiet hade därför och med stöd av innehållet i de överlämnade skrivelserna ansett sig böra hemställa om kanslerns åtgärd i syfte att institutet måtte genom beslut av Kungl. Maj:t berättigas att å statsverkets giroräkning erhålla dragningsrätt för nu ifrågavarande behållningar å 1914 års anslag till sammanlagt belopp av 7,221 kronor 74 öre.

Av vad i skrivelserna anförts torde även framgå, att för möjliggörande av en ändamålsenlig och planmässig hushållning med de anslag, som vore avsedda till bekostande av materiell och till bestridande av övriga löpande utgifter vid karolinska institutet, det måste anses nödvändigt, att besparingar, som under ett visst år uppstode å något av dessa anslag, måtte, på sätt hittills städse varit fallet, få för samma ändamål bibehållas under kommande år.

Då emellertid särskilda bestämmelser syntes vara erforderliga, därest nyssberörda förfaringssätt skulle kunna fortfarande tillämpas, hade lärarkollegiet ansett sig böra — med erinran om motsvarande bestämmelser beträffande anslag till materiell vid särskilda institutioner och åtskilliga andra anslag vid universiteten i Uppsala och Lund —

hemställa, att kanslern måtte utverka vederbörligt medgivande av samma innehåll för karolinska institutets del.

De anslag, som i detta medgivande skulle avses, vore enligt lärarkollegiets mening anslagen till anatomiska, kemiska, histologiska, fysiologiska, patologisk-anatomiska, farmakologiska och hygieniska institutionerna, till djur- och operationsavdelningen, till medicinska kliniken, nervkliniken, kirurgiska kliniken, oftalmiatrika kliniken, biblioteket och anatomiska museet ävensom det s. k. allmänna materiellanslaget och anslaget för teckningar i vetenskapliga ändamål.

Vad särskilt auinge det allmänna materiellanslaget ville lärarkollegiet erinra, att detsamma väsentligen vore avsett till utgifter av samma beskaffenhet, som vid universiteten bestredes från anslag till extra utgifter.

Beträffande anslaget till teckningar i vetenskapliga ändamål hade lärarkollegiet i skrivelse den 4 september 1913 hemställt, att, i sammanhang med anslagsbeloppets nedsättning från 1,500 kronor till 700 kronor, det kvarstående anslagsbeloppet måtte i staten upptagas såsom reservationsanslag. Denna framställning, som av kanslern tillstyrktes, hade emellertid ej av Kungl. Maj:t förelagts riksdagen. De skäl, som härtill gävo anledning, syntes emellertid icke vara av beskaffenhet att utgöra hinder för att lärarkollegiets nu gjorda hemställan måtte kunna bifallas även i vad den avsåge anslaget för teckningar.

Framdeles uppstående behållningar å anslagen till docentstipendier vid institutet torde under förhållanden, likartade med dem, som i slutet av år 1914 förelegat beträffande ett av docentstipendierna, kunna, utan att särskilda bestämmelser därom meddelades, för avsett ändamål disponeras under ett följande år.

Ur ovannämnda vid lärarkollegiets framställning till kanslern fogade, av förvaltningsnämnden infordrade yttranden torde, till utveckling av vad lärarkollegiet ur dem anfört, följande böra här antecknas.

Besparingarna hade ej uppkommit därför att anslagen vore för stora — dessa vore snarare för knappa — utan besparingar hade måst göras för att kunna utan särskilda extra anslag möta kostnaderna för nödiga större inköp. Finge man ej räkna på rätt att för sådana förfoga över besparade medel, tvingades man in på avtal om betalningsvillkor, som skulle fördyra inköpen. I vissa fall vore behållningen blott skenbar, ity att vid årsskiftet ännu ej inkomna obetalda räkningar ginge till större belopp än besparingarna. Det skulle lända institutionen till stort men, om man ej finge fondera medel till materiellinköp. Tillfällen till köp av dyrbara och värdefulla preparat växlade mycket; ej sällan måste dylika köp ske under av institutionsföreståndaren personligen företagna utländska studieresor. Inkomsterna av inlutna laborationsavgifter och statsanslag redovisades gemensamt. Då utgifterna under ett år stigit till högre belopp än statsanslaget, kunde det anses tvelaktigt, huruvida förefintlig behållning uppkommit å statsanslaget eller å laborationsavgifterna, och det kunde då ifrågasättas, huruvida behållningen vid årets slut borde redovisas till statsverket. I ovetenhet om den nya ordning, som angivits av statskontorets skrivelse den 9 juli 1915, hade man redan i början av år 1915 gjort utgifter under förutsättning att man kunde förfoga över besparingar från föregående år.

Med anledning av lärarkollegiets skrivelse till universitetskanslern hemställde denne i underdånig skrivelse den 23 november 1915 — under

erinran om gällande bestämmelser rörande anslag till materiell m. m. vid universitetet — att Kungl. Maj:t täcktes meddela föreskrifter av enahanda innehåll för karolinska institutets del ävensom medgiva, att institutet erhöle dragningsrätt å statsverkets giroräkning för de i ärendet ifrågakomna behållningarna från 1914 års anslag till sammanlagt belopp av 7,221 kronor 74 öre.

Efter erhållen befallning att avgiva utlåtande över kanslerns framställning anförde statskontoret i skrivelse den 21 december 1915:

Med hänsyn till de orsaker, som gjorde, att besparingar — till en del blott skenbara — visade sig i räkenskaperna för de särskilda institutionerna vid karolinska institutet, vore det, enligt statskontorets åsikt, i högsta grad obilligt, om ifrågavarande behållningar skulle fräntagas institutionerna.

Likställda med anslagen till de vetenskapliga institutionerna vore i nu förevarande hänseende allmänna materiellanslaget ävensom anslagen till underhåll och förökande av institutets bibliotek samt till underhåll och utveckling av institutets anatomiska museum, och såvitt statskontoret kunde bedöma saken, syntes detta vara förhållandet även med anslaget till bekostande av teckningar i vetenskapliga ändamål.

Universitetens räkenskaper inginge icke i rikshuvudboken. Till följd härav bleve i denna bok de bestämda anslagen till universitetet avförda till hela sitt belopp, och det vore då utan betydelse, om några i dem ingående specialanslag betecknades såsom reservationsanslag eller icke. I fråga om karolinska institutet däremot, för vilket konto funnes i rikshuvudboken upplagt, torde — om det begärda medgivandet angående institutionsanslagen lämnades — dessa anslags natur av reservationsanslag böra i riksstaten angivas, då i rikshuvudboken icke borde förekomma reservation å bestämt anslag. I händelse anslagen infördes i riksstaten såsom särskilda reservationsanslag, torde de hittills använda och i statsliggaren införda benämningarna å desamma kurna i någon mån förenklas och vissa anslag med varandra sammanslås.

Av det anförda följde, att karolinska institutet, enligt statskontorets åsikt, borde medgivas dispositionsrätt även till de behållningar å ifrågavarande anslag, vilka i 1914 års rikshuvudbok förts till åttonde huvudtitelns besparingsfond; och på grund av vad lärarkollegiet upplyst beträffande behållningen å anslaget till docentstipendier, hade statskontoret intet att erinra mot att dispositionsrätten utsträcktes även till denna behållning. Däremot måste statskontoret i fråga om totalbeloppet av de behållningar, som sålunda skulle bliva för institutet disponibla, erinra därom, att visserligen, såsom lärarkollegiet uppgivit, behållningar å de särskilda anslagen uppstått till sammanlagt belopp av..... kronor 7,995: 06

men att samtidigt brister förekommit:

å allmänna materiellanslaget	kronor 1,032: 92	
å anslaget till hygieniska institutionen	» 12: 22	» 1,045: 14

varför endast ett belopp av..... kronor 6,949: 92 blivit av behållningar å de avsedda anslagen omfört till huvudtitelns besparingsfond. Utöver nämnda belopp syntes således dispositionsrätt icke kunna beviljas.

Då riksdagens beslut beträffande besparingar å ordinarie bestämda anslag innefattade, att de finge av Kungl. Maj:t användas endast till av riksdagen ej förut prö-

vade utgifter, vore framställning till riksdagen erforderlig för bifall till föreliggande ansökan, även i vad den avsåge 1914, 1915 och 1916 års anslag.

På grund av vad statskontoret anfört hemställde statskontoret, det Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen

dels att ur bestämda anslaget till karolinska mediko-kirurgiska institutet (VIII. E 49 a i 1916 års riksstat) utbryta och i riksstaten för år 1917 såsom särskilda anslag med reservationsanslags natur uppföra anslag:

till institutets materiell i allmänhet.....	kronor	22,000:—
» materiell m. m. för kemiska laboratoriet	»	1,500:—
» » » » patologisk-anatomiska institutionen	»	5,500:—
» » » » fysiologiska institutionen	»	5,000:—
» » » » histologiska »	»	3,000:—
» » » » medicinska kliniken.....	»	2,500:—
» » » » anatomiska institutionen	»	3,500:—
» » » » farmakologiska institutionen	»	1,000:—
» » » » kirurgiska kliniken	»	500:—
» » » » nervkliniken.....	»	500:—
» » » » oftalmiatriska kliniken	»	500:—
» » » » hygieniska institutionen	»	2,600:—
» underhåll och förökande av biblioteket	»	10,000:—
» » » » anatomiska museet	»	1,000:—
» bekostande av teckningar i vetenskapliga ändamål	»	700:—

Summa kronor 59,800:—

dels medgiva, att behållningar, som för åren 1915 och 1916 uppstode å de delar av bestämda anslaget till karolinska institutet, vilka motsvarade nyss angivna anslag, finge disponeras för samma ändamål under kommande år;

dels ock medgiva enahanda dispositionsrätt, intill ett belopp av 6,949 kronor 92 öre, över år 1914 till åttonde huvudtitelns besparingsfond överförda behållningar å förenämnda i bestämda anslaget till karolinska mediko-kirurgiska institutet ingående anslag ävensom å det i samma bestämda anslag ingående anslaget till docentstipendier.

I anledning av vad statskontoret anfört anbefalldes kanslern att, efter vederbörandes hörande, inkomma med utlåtande.

Sedan kanslern begärt yttrande från lärarkollegiet, erinrade kollegiet i skrivelse den 25 januari 1916 till en början, att anslaget till materiell för den fysiologiska institutionen i gällande stat vore upptaget med ett belopp av 3,500 kronor. Då samma anslag av statskontoret upptagits till 5,000 kronor, torde i anslagsbeloppet hava inbegripits 1,500 kronor, som i nuvarande stat särskilt uppförts »för underhåll av djur- och operationsavdelningen». Denna avdelning vore emellertid icke avsedd att ingå såsom en del av den fysiologiska institutionen och borde vid sådant förhållande enligt lärarkollegiets mening fortfarande hava sitt anslag uppfört under särskild rubrik i staten.

Däremot hade lärarkollegiet icke funnit anledning till erinran vare sig emot av statskontoret avsedd sammanslagning av anslagen »till inköp av nödiga förbrukningsföremål åt den hygieniska institutionen» och »till städning och uppspassning vid hygieniska institutionen» eller mot de förkortningar och förenklingar av åtskilliga anslagsbenämningar, som innefattades i statskontorets förslag.

Vidare yttrar lärarkollegiet:

Vad statskontoret hemställt beträffande behållningar å institutets fasta anslag för åren 1914, 1915 och 1916 syntes överensstamma med lärarkollegiets i skrivelse den 18 november 1915 gjorda förslag i ämnet utom i vad anginge det belopp, intill vilket behållningar för år 1914 skulle efter samma års utgång få disponeras.

I sistberörda avseende hade lärarkollegiet, som avstått från anspråk på behållningarna å anslagen till fysiologiska institutionen samt medicinska och neurologiska klinikerna, tillhopa 773 kronor 32 öre, hemställt om dragningsrätt för övriga i kollegiets skrivelse angivna behållningar om sammanlagt 7,221 kronor 74 öre, under det att statskontoret, som från behållningarnas slutsumma 7,995 kronor 6 öre avdragit brister å allmänna materiellanslaget 1,032 kronor 92 öre och å anslaget till hygieniska institutionen 12 kronor 22 öre, framhållit, att då allenast återstoden 6,949 kronor 92 öre blivit i 1914 års rikshuvudbok omförd till åttonde huvudtitelns besparingsfond, högre belopp icke finnes å nämnda fond tillgängligt för att kunna ställas till karolinska institutets disposition; och torde statskontorets framställning få antagas åsyfta, att motsvarande beräkningssätt skulle komma i tillämpning vid bestämmandet av karolinska institutets dispositionsrätt över behållningar å ifrågavarande anslag under åren 1915 och 1916.

Enligt statskontorets förslag skulle sålunda de institutioner, som vid 1914 års utgång haft behållningar, för vilka lärarkollegiet begärt dispositionsrätt, icke kunna påräkna att utfå fulla beloppet av dessa behållningar, vilka delvis tagits i anspråk för täckande av den uppkomma bristen å allmänna materiellanslaget. Då emellertid, enligt vad som torde få anses vara av lärarkollegiet utrett, behållningarna å de ifrågavarande anslagen vore i sin helhet behövlige för de med anslagen avsedda ändamål samt bristen å allmänna materiellanslaget under år 1915 väsentligen stigit, ansåge lärarkollegiet, att särskilt anslag, motsvarande beloppet av den vid 1915 års utgång bokförda bristen å allmänna materiellanslaget, borde av riksdagen utverkas, varigenom skulle möjliggöras, att de å ifrågavarande anslag under åren 1914 och 1915 uppkomma behållningarna skulle oavkortade kunna ställas till disposition för med anslagen avsedda ändamål.

Beträffande anledningen till den uppkomma bristen å allmänna materiellanslaget framginge av en bifogad uppgift angående beräknade och verkliga utgifter från anslaget under år 1915 jämte en särskild promemoria angående 1915 års utgifter för uppvärmning och ventilation av institutets lokaler, att sistberörda utgifter beräknats till 8,000 kronor men faktiskt stigit till ej mindre än 16,621 kronor 14 öre. Då bristen, som vid början av år 1915 uppgick till 1,032 kronor 92 öre, vid årets slut utgjorde 7,584 kronor 69 öre, vore sålunda uppenbart, att densamma uteslutande vore att tillskriva de exemplöst höga kostnaderna för anskaffande av bränsle.

Även om hänsyn toges därtill, att — såvitt nu kunde bedömas — stenköl för 1916 års vårtermins behov finnes vid institutet intaget och att sålunda kostnaden härför åtminstone icke i mera väsentlig mån komme att belasta 1916 års anslag, torde det likväl med avseende å de alltjämt rådande höga bränsleprisen och då någon misshänsning i den för år räknat erforderliga bränslekvantiteten icke kunde ställas i utsikt, därest verksamheten vid institutet skulle kunna fortgå, ej kunna undvikas, att ytterligare brist å allmänna materiellanslaget komme att uppstå under år 1916. Till frågan om de åtgärder, som i anledning härav bleve behövlige, ville lärarkollegiet återkomma, sedan 1916 års räkenskaper avslutats; och komme lärarkollegiet, sedan mera normala

ekonomiska förhållanden inträtt, att taga i övervägande, huruvida en höjning av anslagets belopp kunde vara behövlig.

I syfte att under åren 1914 och 1915 uppkomma befallningar å de anslag, som enligt statskontorets förslag skulle från och med år 1917 erhålla karaktär av reservationsanslag, måtte kunna få utan avkortning disponeras för de med anslagen avsedda ändamålen, ansåge sig lärarkollegiet emellertid redan i detta sammanhang böra hemställa om kanslerns åtgärd i syfte att — jämte det de av statskontoret förordade förslag med av lärarkollegiet föreslagen jämkning förelades riksdagen — Kungl. Maj:t tillika måtte av riksdagen äska anslag å extra stat för täckande av den vid utgången av år 1915 bokförda bristen å allmänna materiellanslaget, 7,584 kronor 69 öre.

I lärarkollegiets skrivelse omförmälda två handlingar: »Uppgift på åtgången av karolinska institutets materielanslag från och med den 1 januari 1915 till och med den 31 december 1915» och »P. M. angående brist å anslaget till materiella behov» äro bifogade skrivelsen.

Vid överlämnande av lärarkollegiets skrivelse hemställde universitetskanslern i utlåtande den 8 februari 1916 om proposition till riksdagen i enlighet med lärarkollegiets begäran.

På de av lärarkollegiet anförda skälen finner jag, lika med statskontoret, att framställning bör göras till riksdagen om förvandling till särskilda reservationsanslag av de utav statskontoret avsedda anslagen till sammanlagt belopp av 59,800 kronor. Dessa anslag böra alltså utbrytas ur det bestämda ordinarie anslaget till karolinska institutet. Tillsammans med det nuvarande reservationsanslaget å 2,000 kronor skulle reservationsanslagen uppgå till ett belopp av 61,800 kronor. Benämningarna å de ur det bestämda anslaget utbrutna posterna böra bliva de av statskontoret föreslagna, således med sammanslagning av två anvisningar för hygieniska institutionen, men med iakttagande likväl att, såsom lärarkollegiet yrkat, det nuvarande anslaget »för underhåll av djur- och operationsavdelningen», 1,500 kronor, bibehålles särskilt för sig. Materiellanslaget till fysiologiska institutionen bör således sättas till 3,500 kronor.

Departementschefen.

Bland de ur det bestämda anslaget utbrutna särskilda anslagsposterna befinner sig anslaget till bekostande av teckningar i vetenskapliga ändamål. Trots att detsamma, såsom tidigare i annat sammanhang anmärkts, är avsett till avlöande av ritbiträde, har jag trots mig böra tillmötesgå lärarkollegiets upprepade önskan, att detsamma måtte få reservationsanslags natur.

Under åttonde huvudtiteln, punkt 92, i statsverkspropositionen till innevarande års riksdag har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för tillökning i den kontanta avlöningen vid en professur höja det bestämda ordinarie anslaget till karolinska institutet från dess nuvarande belopp, 319,285 kronor, med 900 kronor till 320,185 kronor. Den framställning

i nu förevarande ämne, som bör avlätas till riksdagen, bör medföra en ändring häruti. Utbrytas ovannämnda belopp å sammanlagt 59,800 kronor ur det bestämda anslaget, skall detta, under förutsättning att riksdagen beviljar det för höjningen av professorslönen begärda beloppet, sättas till 260,385 kronor. Detta belopp och reservationsanslagens sammanlagda belopp, 61,800 kronor, utgöra tillhoppa 322,185 kronor, vilket belopp sålunda kommer att bliva karolinska institutets samlade anslagssumma, 900 kronor större än den nuvarande, 321,285 kronor.

I vad statskontoret föreslagit beträffande behållningar å 1914, 1915 och 1916 års anslag instämmer jag. Jag anser mig således böra biträda statskontorets uppfattning i fråga om det ytterligare belopp å 1914 års stat, varöver institutet rättvisligen bör tillerkännas dispositionsrätt, ett belopp, som med 1,045 kronor 14 öre understiger vad lärarkollegiet ursprungligen äskat. Detta innebär icke, att de institutioner, som vid 1914 års utgång haft behållningar, icke alla skulle kunna påräkna att få sig dessa behållningars belopp tillgodoförda. Denna angelägenhet torde böra tills vidare regleras så, att en eller flera institutioner bliva fordringsägare i förhållande till en eller flera av de övriga.

Dispositionsrätt till behållning å 1914 års stat skulle av angivna skäl medgivas även så vitt angår anslaget å 7,500 kronor till 3 docentstipendier å 2,500 kronor. Någon motsvarande rätt beträffande behållningar å 1915 och 1916 års stat har ej begärts av lärarkollegiet, liksom det ej ifrågakommit, att detta anslag skulle förvandlas till reservationsanslag.

Den omständigheten, att statsanslag och inkomster av influtna laborationsavgifter redovisats gemensamt, synes mig kunna lämnas å sido vid fastställande av det belopp av 1914 års behållningar, som skäligen bör ställas till lärarkollegiets förfogande.

I slutet av sin skrivelse den 25 januari 1916 har lärarkollegiet hemställt om anslag å 7,584 kronor 69 öre till täckande av brist vid 1915 års utgång å allmänna materiellanslaget. Jag har ej funnit anledning att i detta sammanhang, och innan 1915 års räkenskaper undergått vederbörlig granskning, upptaga frågan om täckande av nämnda avsevärda brist.

Åberopande vad jag nu anfört tillstyrker jag, att Eders Kungl. Maj:t täcktes, med ändring av den till årets riksdag avlätna statsverkspropositionen, såvitt däri dels under åttonde huvudtiteln, punkten 92, gjorts framställning, bland annat, om fastställande av det bestämda ordinarie anslaget för karolinska mediko-kirurgiska institutet till ett belopp av 320,185 kronor, dels ock för samma institut såsom oförändrat ordinarie reservationsanslag utan angivande av visst ändamål upptagits ett belopp av 2,000 kronor, föreslå riksdagen att

dels för karolinska institutet i riksstaten å ordinarie stat uppföra ej mindre ett bestämt anslag å 260,385 kronor än även följande särskilda reservationsanslag å sammanlagt 61,800 kronor, nämligen:

till institutets materiell i allmänhet ..	kronor	22,000: —
till materiell m. m. för anatomiska institutionen	»	3,500: —
till materiell m. m. för histologiska institutionen	»	3,000: —
till materiell m. m. för kemiska institutionen	»	1,500: —
till materiell m. m. för fysiologiska institutionen	»	3,500: —
till materiell m. m. för patologisk-anatomiska institutionen	»	5,500: —
till materiell m. m. för hygieniska institutionen	»	2,600: —
till materiell m. m. för farmakologiska institutionen	»	1,000: —
till materiell m. m. för medicinska kliniken	»	2,500: —
till materiell m. m. för kirurgiska kliniken	»	500: —
till materiell m. m. för nervkliniken	»	500: —
till materiell m. m. för oftalmiatriiska kliniken	»	500: —
till underhåll och förökande av biblioteket	»	10,000: —
till underhåll och förökande av anatomiska museet	»	1,000: —
till underhåll av djur- och operationsavdelningen	»	1,500: —
till bekostande av teckningar i vetenskapliga ändamål	»	700: —
till förbättrande av arvodena åt vikarierande lärare	»	2,000: —

dels medgiva, att behållning, som för år 1915 uppkommit eller för år 1916 kan uppstå å sådan del av

det bestämda anslaget till karolinska institutet, som motsvaras av något av de anslagsbelopp, vilka hittills ej haft men, enligt vad nu föreslagits, skulle erhålla reservationsanslags natur, få disponeras för samma ändamål under kommande år,

dels ock medgiva enahanda dispositionsrätt, intill ett belopp av 6,949 kronor 92 öre, över de till åttonde huvudtitelns allmänna besparingsfond överförda behållningar för år 1914 å nyssnämnda anslagsbelopp ävensom å det i det bestämda anslaget ingående beloppet å 7,500 kronor till tre docentstipendier, vardera å 2,500 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda tillstyrkt behagade Hans Maj:t Konungen, på hemställan av statsrådets övriga ledamöter, gilla; och skulle proposition i ämnet av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

C. F. Lagerfelt.